

1. Bilginin kaynağı olarak;

- Rasyonalistler akıldır
- Sensualistler duyum'u
- Empiristler deney'i
- Entüisyonistler sezgi'yi göstermiştir.

Buna göre "bilginin kaynağı" ile ilgili bu görüşlerde aşağıdakilerden hangisinin belirlenmeye çalışıldığı söylenebilir?

- A) Bilginin nereden doğduğu ve hangi yollardan edinildiği
- B) Bilginin güvenilirlik ölçütünün ne olduğu
- C) Hangi tür bilgilerin insan yaşamında işlevsel olduğu
- D) Felsefe içerisinde bilginin ne kadar yer tuttuğu
- E) Bilimlerin zaman içerisinde niçin felsefeden ayrıldığı

2. Felsefi bir tavır olarak kuşkuculuğu en iyi temsil eden Sokrates'tir. Sokrates kendi çağında var olan dinsel, ahlâksal, siyasal ve bilimsel görüşleri eleştirerek, Atinalı gençleri sorgulayıcı düşünmeye davet etmiştir. Sokrates, gençlere çeşitli sorular sorarak onları, sorgulamaya, eleştirmeye ve sonuçta onları düşünmeye yönlendirmeyi amaçlamıştır. Eleştirci ve sorgulayıcı düşünmenin ancak var olanlar üzerine şüphe duyulmaya başlanmasıyla ortaya çıktığını savunmuştur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Kuşkuculuk, filozof olmanın ön koşuludur.
- B) Sorgulayıcı olma, düşünmeyi güçlendirir.
- C) Kuşkucu olma felsefi tavrın sonucudur.
- D) Filozoflar çağlarının yaşam anlayışını desteklerler.
- E) Sorgulanan bilgiler çağlara göre değişir.

3. Pozitivizm, bilgiyi bilimsel bilgiye ve bilgi nesnesini olgulara indirgediği için, bu durumun dışında kalan töz, ruh, geist, Tanrı, öz vb. gibi metafizik unsurları reddeder. Bilim dışında hiçbir bilginin değeri olmadığını öne sürerek, en uç noktadan bilimciliğe giden yolu açar.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- A) Metafizik bilgi algının dışındadır.
- B) Bilimsel bilgi doğrudur.
- C) Olguların arkasındaki gerçeğe ulaşılabilir.
- D) Deney ve gözlem en önemli yöntemlerdir.
- E) Bilim dışındaki bilgiler değer taşımaz.

4. Condillac, ruhu düz ve boş bir varlık olarak görür; duyumları ruhun üzerinde izler meydana getiren bir etki kabul ederek bütün bilgilerin kökü sayar ve bunu açıklamak için de bir mermer heykel örneği kullanır. Onun bu heykeli, önceden hiçbir duyum almamış; ama duyum alacak şekilde düzenlenmiştir. Duyu organları aracılığıyla bu heykeli hangi duyum verilirse, ruhta o duyumla ilgili bilgi meydana gelir.

Condillac'ın bu görüşüne dayanarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Boş olan insan zihninde duyumlar sonucu bilgiler oluşur.
- B) Bilgi elde etmede her filozof şüpheden hareket etmiştir.
- C) İnsan zihni doğuştan bilgiye sahiptir.
- D) Varlığın gerçek bilgisine ulaşmak mümkün değildir.
- E) Bilgi, bireyin algı kalıplarına göre değişir.

5. Felsefe tarihi boyunca doğru bilginin ne olduğu konusunda çeşitli ölçütler ortaya atılmıştır. Kimi filozof doğru bilginin akla dayalı olduğunu söylemiş, kimi de onu deneye dayandırmıştır. Bir görüşe göre doğru bilginin ölçütü faydadır. Kimileri için doğru bilgi olgulara dayalı, kimileri için sezgiye, kimileri içinse fenomenlere dayalıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Filozoflar doğru bilginin ne olduğu konusunda ortak görüşe sahiptirler.
- B) Filozoflar insan aklını kurcalayan her soruya çözüm bulurlar.
- C) Bilginin kesin bir gerçekliği hiçbir zaman olmamıştır.
- D) Bilgiler insan yaşamındaki işlevine göre değerlendirilir.
- E) Doğruluğun mutlak bir ölçütünden söz edilemez.

6. Gerçeği, bir bakışta doğrudan kavrama ve keşfetme, bilginin doğrudan ve aracısız bilme tarzına karşılık gelir.

Bu parçada, bilginin edinilmesi aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

- A) Akıla
- B) Deneye
- C) Duyuma
- D) Zekâya
- E) Sezgiye

7. Sokrates; "Ebelik sanatı anneme ve bana Tanrı tarafından verilmiştir. Ona kadınılar için, bana ise güzel ve asil delikanlılar için. Benim ebelik sanatım pek çok noktada onun ki ile aynı; benimkini onunkinden ayıran, kadınlara değil erkeklerle doğum yardımı sağlamamdır. Diğer açılardan da ebelere benziyorum: Bilgelikleri ben yaratmıyorum... Çünkü Tanrı doğum yardımını yerine getirmemi istediği kadar, döllenme yetisine sahip olmamı da engelledi." demektedir.

Sokrates'in bu görüşlerinden yola çıkarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sahip olunan bilgiler yaşantılardan kaynaklanır.
- B) Bilgiye ince bir duyusla ulaşılabilir.
- C) İnsanlar bilgilere doğuştan sahiptirler.
- D) Doğru bilgiye ulaşmak olanaksızdır.
- E) Duyusal alanın içindeki bilgilere ulaşılabilir.

8. Bilginin en önemli kaynaklarından akıl ve duyunun bizi bazen yanılttığı bilinen bir gerçektir. Bu gerçekten hareket eden bazı kuşkucu filozoflar şöyle düşünmüşlerdir. Akıl ve duyu bizi bazen yanıltıyorsa her zaman yanıltmadığını nereden bilebiliriz. Birşeyi bilebilmek için elde edilebilecek bütün kanıtlara sahip olmak olanaksız olduğundan doğru bilgi de olanaksızdır.

Buna göre, kuşkucu filozofların vurguladıkları temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgi kişilere göre değişmeyendir.
- B) Bilginin oluşumunda insan çok önemlidir.
- C) İnsan bilgisini sınırlıdır.
- D) Gerçeğin bilgisine ulaşmak olanaksızdır.
- E) Bilgiye ulaşabilmek için düşünceyi kullanmak gerekir.

9. Gazali ve Hume'a göre neden - sonuç arasındaki ilişki zorunlu değil, olumsaldır. Bulut ile yağmur arasındaki ilişki kesin değil olumsal bir ilişkidir. İnsanlar neden - sonuç ilişkisinin her zaman gerçekleşeceğini düşünse de, gerçekte öyle bir durum yoktur. Sebepler olsa bile bazen sonuçlar ortaya çıkmayabilir.

Gazali ve Hume bu düşünceleri ile aşağıdaki yargılardan hangisini kanıtlamaya çalışmışlardır?

- A) Bilginin kaynağı akıldır.
- B) İnsan bilgisinin sınırı yoktur.
- C) Doğru bilgiye sezgiyle ulaşılır.
- D) Nedensellik zorunlu değildir.
- E) Doğru bilgiye ulaşmak mümkün değildir.

10. Rasyonalistlere göre, bizim duyuma indirgenemeyecek birçok bilgimiz vardır. Örneğin "dokuzun karekökü nedir?", "2'nin karesi nedir?" sorularına duyuma değil düşünceyle cevap veririz. Akıl yürütme yoluyla zihindeki bazı bilgilere dayanarak yeni bilgiler elde ederiz.

Buna göre, rasyonalistler aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilginin kaynağı deneyimdir.
- B) Bilgi duyumlarla elde edilir.
- C) Sadece görünen varlıkların bilgisi elde edilir.
- D) İnsanlar doğuştan hiçbir bilgiye sahip değildir.
- E) Bilginin kaynağı akıldır.

11. W. James'e göre yaşamımızın bize kazandırdığı kanıtların tek ve son doğruluk ölçütü, onların yaşam içinde doğrulanmasıdır. Doğruluğun kendisi bile doğrulanışını insanın eylemlerinde bulur. Bundan dolayı önemli olan, bir iş ve eylemde işe yarama ve çözüm ortaya koymadır. Bunu ortaya koyabilen bilgi doğrudur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğru bilgi pratik yaşamda işe yararandır.
- B) Doğru bilgi Tanrı'nın insana bağışladığı bir ışıktır.
- C) Doğru bilgi aklın ilkelerine ters düşmeyendir.
- D) Doğru bilgi deneyimlerimizin ortaya koyduklarıdır.
- E) Doğru bilgi dilin yapısına uygun olmalıdır.

12. Evrende varolan herşey madde ve şekilden meydana gelir. Madde aslında kendisinde bu imkânları güç halinde tutar; şekil veya form ise o gücün gerçek hâlini almıştır. Örneğin, bir armut tohumu, armudu çekirdeğin içinde güç halinde bulundurmaktadır. Buğday tanesi, unu, ekmeği güç hâlinde taşımaktadır. İşte bu güç, tecrübe ile ilişkiye geçince gerçeğe dönüşür ve buğday ekmeğe haline gelir. Akıl da böyle güç halinde iken, bilgi elde edince gerçek haline gelmiş olur.

Aristoteles'in bu ifadesinden aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilgiye ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir.
- B) Açık seçik bir bilgiye sistemli şüphayla ulaşılabilir.
- C) Zihindeki bilgi potansiyeli deneyimlerle birleşince hakikate ulaşılır.
- D) Zihin doğuştan boş bir levha olarak gelir.
- E) Erdemli olmak bilni birikimine dayanır.

YANITLAR

1-A 2-C 3-C 4-A 5-E 6-E 7-C 8-D 9-D 10-E 11-A 12-C